

MAGYAR POLGÁR

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egész évre	16 ft. — kr.
Félévre	8 — —
Egy negyedre	4 — —
Egy hónapra	1, 50 —

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

A lyceum nyomdájában.
Kiadóhivatal:
A lyceumi nyomda „közponi irodájában” főtér gr.
Teleki Domokos-ház.

HIRDETÉSI DIJAK:

Ötször hasábozott garmond sor ára, vagy annak területe 6 kr.
Minden hirdetés után 80 kr. bérlettel külön számíttatik.
Nagy hirdetéseknek kedvezmények.

NYILTÉR

soronként, vagy annak helye 25 kr.
Reklamok:
hírűzésre soronként 1 ft.

KOLOZSVÁR, MÁRCZIUS 3.

Adakozások az árvizkárosultak részére.

Peiella Sándor honvéd-örnagy 15 ft.
Hirschfeld György 2 ft. Özv. Simai Kristóf-
né 3 ft. Simai Miklós 5 ft. Dorgó Béla 1
ft. Schuster Károly 1 ft. Rosenberger Bernát
10 ft. Rosenberger Albert 2 ft. Fekete Mi-
hály 5 ft. Dobál László 5 ft. dr. Berks La-
jos 1 arany. Balázs Károly 1 ft. Sz. J. 1
ft. Kilen Mihály 1 ft. Ferenczi Ignác 1
ft. — Eddig begyűlt szerkesztőségünknek
öszv. 359 ft 50 kr. és 1 arany.

Felhívás a törvényhatóságokhoz.

Az árvizkárosultak felségelése ügyében
Tisza Kálmán kormányelnök a következő felhi-
vást intézte valamennyi törvényhatósághoz:

„Ujabb, s fájdalom, aggasztóan nagy-
mérvű csapás sújtja annyi balszerencsével
küzdő hazánkat!

A nagymennyiségű hónap gyors olvadá-
sa következtében az országnak több folyama
hirtelen megdagadván, kiemelkedett medréből,
s rombolva borítá el a folyammenti városokat,
falvakat, mezőket, polgártársaink ezreinek éle-
tét végső veszedelemmel fenyegetve s azokat
nem egy esetben évek hosszú sorának nehéz
munkájával szerzett vagyonuktól s további
munkálódásuk eszközeitől megfosztva.

S különösen az ország legnagyobb fol-
yama, az ős Duna az, mely féktelen erővel,
szédítő sebességgel zudítja rohanó hullámain,
romokkal, pusztulással jelezvén gyászos me-
netét.

Magának az ország fővárosának, Buda-
pestnek tetemes része víz alatt áll, azon ré-
szeit pedig, melyek az ország mű- és tudomá-
nyos kincseit, az ipar és kereskedelem nagy-
szerű értékeit, az építészeti remekait foglalják
magokban, aggodalom, félelem és kétségbee-
sés között töltött hosszú napok után csak az
isteni gondviselés s a város ügyeit intéző ha-

tóság, valamint a fáradtságot nem ismerő lel-
kes polgárok ernyedetlen tevékenysége és
ébersége menté meg a végpusztulástól.

A snjított vidékekről a gyász hírek hosz-
szu sora fekszik előttem, s végét még nem
ismerem. Minden perc újabb szívszorogató
részleteket hoz, s kétségtelen, hogy a kár
milliókban fog kifejezést nyerni.

Vajha mennél kevesebb emberélet veszte
felett kellene gyászolnunk.

E szomorú tényekkel szemben világos a
feladat.

Segíteni, s pedig gyorsan segíteni a hol
lehet, s a mennyit csak lehet, a segedelem
által életet s bizalmat önteni a csüggedőkbe,
hogy a létért való küzdelmet saját érdekében
s közvetve a haza javára újra és siker-
rel megkezdhessek.

E végből a szükséges eszközök beszer-
zésére azon forráshoz fordulok, mely ily al-
kalmakkal már gyakran igénybe vétetett, és
mely, az ország dicsőségére legyen mondva,
soha ki nem apadt, soha sem hiányzott, ér-
tem hazánk lelkes lakóinak felebaráti
szeretetére és könyörületeségére.
E biztos forráshoz fordulok most is, midőn
az ország emberszerető lakóit tisztelettel s buz-
gón esdve kérem, hogy a vizek áradása által
szerencsétlenül járt polgártársaink segélyezé-
sére könyöradományaikkal sietve járulni szí-
veskedjenek. Az első magyar ember, a király
és hazánk nagy asszonya, a királyné, dicsően
jelölték ki az utat, melyen haladnunk kell.

Kövessük az irányt, a melyet kijelöltek;
áldozzék kiki tehetsége szerint, adjon sokat,
a kinek sok adatott, és adjon a mennyit adhat
az, ki kevéssel bír.

A legcsekélyebb adomány köszönettel
fogadtatik, mert a mint a romboló víztömeg
vizecseppekből áll, úgy a százezrek és milliók
krajczárokból keletkeznek.

Ezek után felhívom a törvényhatóságot,
hogy a könyöradomány-gyűjtést a fentebbi cél-
ra törvényhatósága területén szervezvén, sa-
ját organumainak tevékeny közreműködésével
rögtön indítsa meg, s e tekintetben, a helyi
viszonyok és szokásokhoz képest, a jótékony-
ságnak számos alakban nyilvánuló forrásait

keresse fel s nyissa meg. Ez ügynek buzgó,
tevékeny felkarolásával a törvényhatóság lé-
telének egy nemes kötelességét teljesítendő,
mellyel az emberszeretetnek és a hazának
tartozik.

A befolyandó pénzek időszakonként hoz-
zám, a belügyminiszteriumba terjesztendő fel,
hol a vészlátógatta helyekről a tudósítások
összpontosulván, a szükség és segély mérve
legbiztosabban felismerhető.

Az adakozók által határozottan bizonyos
vidékekre szánt összegeket pontosan és gyor-
san rendeltetésük helyére juttatandom.

Ugy a törvényhatóságok útján hozzám
jutott, valamint az adakozók által netán köz-
vetlenül hozzám küldött könyöradományokról
nyilvánosan számolandok.

Budapest, 1876. évi febr. 28.

Tisza Kálmán.

— A román kormány félhivatalos lapja,
a „Journal de Bucarest” a legújabb kiadásban de-
mentirozza Románia harcias szándékaitól itt-
ott fölmerült híreket. Állítja, hogy a román kor-
mány szándékai a legbékésebbek s csak rosz-
akarat terjeszthetett róla harcias híreket. A bécsi
„Tagblatt”-nak azon bukaresti táviratára vonatko-
zólag pedig, mely szerint „a román kormány a ha-
talmak képviselőinek kijelentette, hogy Románia
továbbra is folytatni fogja viszonyait a portával a
nemzetközi szerződések értelmében,” azt jegyzi
meg, hogy ezen kijelentés szükségére alig ha ke-
rült sor. „Románia soha sem mutatott oly szán-
dékot, mintha a szerződéseket sérteni akarná. Sőt
ellenkezőleg, maga Románia egyebet sem kíván,
mint azt, hogy a szerződések sértetlenül fentar-
tassanak, mert ezen szerződésekől származnak
politikai jogai.”

Az erdélyi birtokrendezés.

Budapest, 1876. febr. 26-án.

(Vége.)

A pertári érdemleges kereset helyett életbe
kell léptetni kötelezőleg a helyszíneni jegyző-
könyvi nyomozó eljárást.

a.) Az első roppant nehézkes, a valóságot nem
tisztán felderítő, években keresztül huzódó hosza-
dalmas perlekedést von maga után. Ugyanis mi-
kor már az összes előmunkálatok és előnyomozá-
tok befejeztettek, akkor a rendezést szorgalmazó

felperes a jelenlegi eljárás értelmében megkészi-
teti saját véleménye és nézete szerint a térkép
és írásbeli elhelyezkedési tervezetet és beadja a
törvényszékhez, a törvényszék pedig köteles azt
az illető községekben közhelyre 15 napig tartó
szemlére kitenni. Az alperesek rendezés soha sem
fogadják el a felperes által benyújtott tervezetet,
hanem evvel szemben készítenek és beterjesztenek
egy más, saját nézetüknek megfelelő tervezetet.
Akkor a törvényszék megakarván a valóságról
győződni, utasítja a működő mérnököt, hogy
már most is, eltekintve a felperes és az alperesek
által benyújtott tervezetektől, készítsen saját szak-
értői véleménye és meggyőződése alapján egy har-
madik tervezetet. Ezen háromrendű tervezet meg-
készítése igénybe vesz 1½—2 évet. Mikor ez is
megtörtént, akkor előállnak az ügyvédek, meg-
kezdik az írásbeli perlekedést és csinálnak az
egészről oly labirintust, hogy abból aztán iszonyu
nagy bajjal lehet végeredményhez jutni. Az ügyvé-
dek által folytatott érdemleges perlekedés eltart
ismét 4—5 évig. Mikor egyszer valahára hosszú
vajadás után és ezrekbe menő perköltségek mel-
lett az első foku ítélet megszületett, aztán kezdődik
a fellebbezések korszaka, melyek ismét 2—3
évig eltartanak. Miután az első foku ítélet min-
den foku fórumnál helyben hagyatott és jogér-
vényre emelkedett, akkor utasítatik a mérnök,
hogy annak alapján végleges elhelyezkedési osz-
tálytervet készítsen; mire ismét a munka terje-
delméhez képest hosszabb idő kíváncsít. Ha
tehát ideszámítjuk az előmunkálatok keresztülvi-
telére kívántatott 2 évet, nagy szerencse kell hozzá,
hogy ha ott, a hol békeegyezményt létrehozni nem
sikerült, 10 évi fáradtságos és költséges perlekedés
után a tagok kiosztására kerül a dolog. Mindenki,
a kívül eziránt beszéltem és a ki az urbéri ügyek-
kel gyakorlatban foglalkozott, de leginkább ma-
gok az urbéri bírák rosznak ítélték el a pertári
eljárást az urbéri ügyekben.

Az urbéri ügyeknek csakis a jegyzőkönyvi
nyomozó eljárás felel meg. Egyetlen egy tárgyalá-
son a helyszínen mindent lehet az ítélet kimon-
dására előkészíteni. Vagy létre jön az elhelyezke-
dés fölött békeegyezmény vagy nem: ha igen, ak-
kor a bíró a mérnököt nyomban a végleges osz-
tályterv megkészítésére utasítja, ha nem, akkor
nyomban megkezdik az eziránti jegyzőkönyvi tár-

TÁRCZA.

Dr. Gyulai Pál, mint a Petőfi-iro-
dalom megalapítója.

DR. MELTZL HUGÓTÓL.

(Folytatás.)

Petőfi pseudokritikusainak és barátjainak
themája szinte kimeríthetetlen s mindenesetre kü-
lön tárgyalást igényel, melyet szándékom másutt
adni. Hanem e helyen szükséges volt felsorolni a
legnevezetesebb eseteket, minthogy egyedül csak
ezen az uton tűnik ki legvilágosabban azon ne-
vezetes processus is, mely Petőfit par excellence
népköltővé változtatta át.

Petőfi azonban mindjárt legelső fellépésével
elannyira műköltő, hogy még a mesterkelt, vagy
dagályos és conceitit kapdosó Kisfaludy-Vörö-
smartyanismusból is kikerül. Zsengéin még Schil-
ler retorikái lyrájának mutatkoznak nyomai. És
pedig még selmecezi tanuló korából származik
Schiller befolyása, kit alkalmasint a szellemtelen
Szeberényi Lajos kötött lelkére. Leendő lyricusnak
nincs rosszabb iskolája, mint Schiller.

Szerencsétlen katonai epizodusában megtanulta
Petőfi a népdalt is; de nem igen szerette írni. 1841-
ből bírjuk a legrégibb két népdalokat, ezek is ma-
gukban csak jelentéktelen, színtelen, valódinép-
dálnak, hanem inkább a Kisfaludy-Czuczor-féle
írásoknak. Valódi népdallal még csak 1843. ápril-
ban lép fel Petőfi: és ez az 1843. Athenaeumban
közölt „Hortobágyi kocsmárosné angyalom . . .”
(Ugy látszik hogy ez a darab okozta a legnagyobb

feltűnést, mert talán első volt, melyhez majd ze-
nétt készített Szénfy Gusztáv.) Az Athenaeumnak
említett évfolyama, második felében, közölt ugyan
még „népdalokat” és pedig ily cím alatt névleg
hatot, melyek közül öt alatt a Pénzgei Kis
Pál név állott. Ezek azonban nem is nevezhetők
mind népdaloknak. Látszik világosan, hogy Petőfi
szeretne mindenképp népköltő lenni, de nem
sikerül; mert természetellenesen működik.
Ő ugyan népköltő lett később; de a szó azon leg-
méltóságosabb értelmében, a melyben egy Goethe
is német népköltő.

Ezt pedig a kritikusok még maig se hiszik.

Hogy a szigorú értelemben veendő népdal
eleinte csakugyan nem is folyt ki önkényű Petőfi
kebléből, — a mellett elég világosan szól még
azon külső indok is, hogy a költő éppen eze-
ket fordult a polyonim közléshez; szóval,
hogy mindjárt első fellépésénél habozott a „népdal”
cím alatt közzé teendő öt darab költemény alá
a már némileg ömeretes Petrovics vagy Petőfi
neveket írni. Ő alkalmasint nagyon kíváncsi lehe-
tett, hogy mit fog majd a kritika vagy a közön-
ség mondaní az új népköltőhöz. Mert a népies
hatalmas divat volt akkor. Mindamellett 1844-ben
sem irt nagyobb számmal népköltőket; mert
ebből a népköltőkre nézve legtermékenyebb
évből származó még legjelesebb darabok is kevés
(kitűnő) kivétellel — valódi műköltemények. (Hon-
fidal. — Téli végén. — A dal. — A nemes. —
Halvány katoná. — Szomjas ember tündése. —
Egri hangok. — Vándor élet. — Füstbe ment
terv. — Ivás közben. — Vizen. — Ezrelve terem
a fán a . . . — Egy telem Debreczenben. — A
rég jó Gvadányi. — Az utánzókhöz. — Pity
urfi. — Ha. — Szerelmem vándorai. — Mi lett?
— Ígyunk. — Hozzá. — Csokonai — Szülőimhez.
— Esik, esik, esik. — A természet vadvirága. —
János gazda. — A tintás üveg. — Pál mester. —
Levegély színész barátomhoz. — Bácsú 1844-től.)

Az erre következő 1845. évben, hol Petőfi
lyrája új, érettebb phazisba lép, a népdal szin-
te meg is szűnt már. Ugyanis 158 költe-
mény közül, mely ebben az 1845. évben termett,
csak hét népköltemény van.

1846-ból Petőfinak 130 költeménye közül
csak kettő nevezhető népdalnak.

1847-ben termett 153 költemény közt legfel-
jebb 6—7 darab van, mely nem annyira népdalnak
mint inkább népiesnek nevezhető.

1848. ugymint 1849-ből nincs egyetlen népdal.
A költő e másfél éves utolsó élet-periodusában
összesen 115. kisebb költeményt írt. Hiába fogad-
ott el Petőfit a magyar kormány egy, vagy más
katona vagy honvéd dalt és terjesztett el ország-
szerte saját költségén röpirat alakjában. Népdalo-
kat nem lehet decretálni. Pulszky Petőfinak „ösz-
szes költeményei” (1847.) című gyűjteményének egy
egész negyed részét tartotta népdaloknak; tehát 456
drb. költemény közül 146-et. Ez felületes kritikátlan
eljárás, melynek merészsége újabb világosan bebi-
zonyítja, hogy a márczius előtti ugynevezett kri-
tika nemcsak előítéletekkel és antipathiákkal, ha-
nem valóságos babonás és balhittel fogadta Pető-
fit. A védegyeleti és forradalom előtti nyugtalan
irányoknak s népköltői divatoknak Messiasra volt
szükségük; türelmetlenül és várvá várták; a leg-
ferdebb teoriák kezdtek uralkodni a socialis és
tudományos, ugymint művészeti életben. Hiány-
zott a vezér. Eötvös és Széchenyi nem hatottak
még akkor az egész nemzetre, és talán még maig
se hatnak.

Petőfi vezér is lehetett volna, de csak költe-
ményeivel: nem értették. Csak a mártíus utáni
időkben lett Petőfibil a valódi népköltő, habár ez
is tévesen. Kortársai benne nem láttak egyebet,
mint tehetséges népies poétát és kiálthatatlan jel-
lemet. A kevés kivételes helyes ítéletek fájdalom
nem nyomnak semmit a latba.

Petőfi népköltői működése extensiv tekintet-

ben fölötté csekély, a mint láttuk. Vizsgáljuk most
már intensív tekintetben ez állítólagos legerősebb
oldalát, a népiest. Álljon itten könnyebb áttekin-
tés végett:

Petőfi népkölteményeinek teljes lajstroma.
1841.

1. Erdő szélén pusztá csárdá.

2. Fűge méh, te bejárd a ligetet.*)

1842.

3. Mi haszna, hogy a csorszlya . . . Össz. k. I. 161.**)

4. Hortobágyi kocsmárosné . . . Össz. k. I. 163.

1843.

5. Pálnapkor. Össz. k. I. 176.

6. Matildhoz. Össz. k. I. 177.

7. Lopott ló. Össz. k. I. 193.

8. Kőrdal. Össz. k. I. 197.

9. Érik a gabona. Össz. k. I. 204.

10. Ki vagyok én nem mondom meg. Össz. k. I. 204.

11. Befordultam a konyhára. Össz. k. I. 206.

12. A szerelem, a szerelem Össz. k. I. 207.

13. A virágnak megtiltani nem lehet. Össz. k. I. 208.

14. Nem megyek én innen sehova. Össz. k. I. 209.

15. Kis furulyám szomorú fűzaga. Össz. k. I. 212.

(Folytatása köv.)

*) E két költeményt csak tavaly fedezték fel és kö-
zölték a „Fővárosi lapok” Gergely Á. közleménye szerint.
Készenre érdekes váratlan gazdagítás ez oldalról. L.
cikket a berlini „Magazin für die Literatur des Auslandes”
ban 1876. Januarius 15. sz. „Zwei unbekannte Gedichte
Petőfi’s.”

**) Természetesen csak az eredeti Emich-féle ki-
adásokat idézem, névleg a 3. 1862-ből. (Az Athenaeum
résztvevő-társulat diszkidása nem használható tudományos
célra.)

*) Két vándor 1842. Az utolsó alamizna 1843. és
más zsengéi, sőt még több kísérletei a későbbi phazi-
sokból is.

gyalást, kihallgatja a feleket, a mérnököt és ő maga is meggyőződik ott a helyszínen a tényállásról és így az ügyet tökéletesen előkészítve felterjeszti a kir. törvényszéknek ítélethozatal végett.

Ez mind egy néhány nap alatt megtörténhetik és miután a tárgyalás a helyszínen történik, a tényállást a valósághoz hiven felderíti, holott a pertárbán a felek periratokban a bírót illetőleg a törvényszék, minden kigondolható uton-módon félrevezetni igyekeznek. Tehát a jegyzőkönyvi nyomozó eljárás a pertárinál jobb, olcsóbb és gyorsabb.

6. A szabályozási költségeknek módja is más-képen elrendelendő lenne, mert az, hogy mindenkor a volt földesur fizesse egyedül az egész szabályozási költségeket igazságtalan dolog. Ennek bebizonyítására álljon itt a következő példa:

Van egy 6000 hold kiterjedésű határ, a volt földes urnak van rajta 15 hold birtoka; itt — a mi ugyan ritka eset, de megtörtént — nem a volt földesur, hanem a volt jobbágyok kéri a tagosítás kereszttulvitelét. Itt tehát a volt földesur, minthogy a fennálló birtokrendezési szabály szerint a pénzbeli költségeket egyedül ő köteles fizetni:

a) a mérnöknek	3200 frt
b) bizottsági és egyéb költségek fejében	3000 frt
Összesen tehát	6200 frt

költséget köteles hordozni.

No ez aztán drága 15 holdból álló tag. — 7. Az erdőszabályozásnál az osztályozás és becsülés kereszttulvitele a szakértők tekintetében a jelenlegi eljárás mellett majdnem lehetetlenné válik a sok idővesztés és óriási költségek miatt.

Az osztályozás és becsülés kereszttulvitelére kívántatik a felperes részéről 2, az alperesek részéről 2 és mint döntő szakértők 1, tehát 5 okleveles erdész, ugyanannyi kell a hitelesítés megajtására, összesen tehát 10, mond tiz okleveles erdész alkalmazására, mert ha valahogy a kiküldött bíró nem okleveles, hanem csak praktikus erdészeket akarna alkalmazni, az ellen egyik vagy másik fél azonnal protestál, és igazuk van. Az erdési szakmába vágó urbéri miveleteknél csakis az Akadémián kiképzett erdészek képesek a valót földteríteni. — No már tessék Erdélyben 10 okleveles erdészt egy kalap alá hozni, és ha sikerül is öt hat vármegyéből három négy városból annyit összehozni, de tessék azután, minthogy nagyon távolról jönnek, egyenkint 300 frtot, tehát 3000 frtot fizetni.

Az ily osztályozás és becsülés kereszttulvitelére minden fél részéről egy, azaz két végzett okleveles erdész tökéletesen elég, a két erdész élére pedig lenne adandó egy döntő szakértő, a ki egyuttal a hitelesítést is teljesítné. Így sok idő és pénz megkímélhető.

Ha e miveletet három végzett renomit erdész nem lenne képes a czélnak megfelelően kereszttulvinni, akkor 30, 40 sem lesz elégséges. — Itt valóban azon közmondás alkalmazható: „a sok bába közt elvész a gyermek”!

Tudomásom és tapasztalatom szerint azon eldöntetlen kérdés is adott sok huzavónára, felebezésekre és ok nélküli pénzvesztésekre alkalmat, ha vajjon úgy a volt földesurak mint a volt urbéresi községek saját szolgálatukban álló okleveles erdészeiket alkalmazhatják-e urbéri ügyeknél szakértőül vagy nem?

Így például Fogarasi vidékén a kir. kincstár mint volt földesur az ily urbéri pereknél az ott állomásozó kir. álladalmi erdészeket alkalmazta, a volt urbéreszek azonban ez ellen a már megejtett osztályozási és becsülési miveletek után, semmiségi panaszt emeltek és tudtommal ez ügy még ma sincs tisztázva, és e miatt a szabályozás további folyamata megakasztott. Tehát erre nézve is kell a szabályozási eljárási rendeletben szabatosan reflectálni.

Az itt felsorolt bajokon az újonnan kibocsátott rendelet által nincs segítve; miért is ezen rendelet a bajt teljesen orvosolni nem fogja. Nem is került ki ez az erdélyi képviselők figyelmét, minek folytán a rendelet megjelenése után Tisza László képviselő ur ő méltóságánál azonnal tanácskozára gyűlvén össze, a további lépések megtételét elhatározták. — Ez alkalommal kiküldött szűkebb körű bizottságnak adatott ki használat végett az erdélyi gazdasági egylet e tekintetbeni értékes munkálata is.

Kossy Sándor,
országgyűlési képviselő.

Külföldi politikai szemle.

A török kormány, az érkezett sürgönyök szerint azon reményt táplálja, hogy reformintézkedései és a legújabbban kihirdetett amnestia a lázadást már legközelebb le fogják csöndesíteni. Két főhivatalnok, Kaidar és Warsa effendi a napokban viszi le a helyszíne az iradét s fogja benne az ígért rendszabályok valóítását megindítani. Konstantinápolyban azt is híresztelik, hogy a montenegrói fejedlem jövőre komolyabban veendi a semlegeség köteleseit s már tudni akarják, hogy Njika fejedelem a lázadók élén álló montenegrói főnöknek megparancsolta a hazatérést. E szerint tehát küszöbön áll a zendülés befejezése, ha csak a fényes porta körei nem tulságosan vérmes re-

menyekkel néznek a reformok hatása elé. Eddig semmi hír sem érkezett ugyan arról, hogy a török intézkedések a legcsekélyebb hatással lettek volna a lázadókra, de meglehet, hogy az ígért anyagi előnyök s a pénzsegély egyszerű fordulatot idéznek elő e hangulatban s azok, a kik eddig égre-földre esküdtek, hogy soha vissza nem térnek a török uralom alá, most jobban meggon- dolják a dolgot s el fogják fogadni a pénzt, mely- lyeknek árán a török kormány meg akarja vásárolni tőlük kardjukat.

A spanyol carlista lázadás csakugyan véget ért. Don Carlos serege pár nap alatt 24,000 emberből 2000 re apadt le, s így döntő csatára nem került a dolog A ki mozgalomban compomittálva volt, francia földön keresett menekülést, a papok, kik a népet a polgárháborúra izgatták, a tábornokok, s főtisztek az összes carlista hatóságok Franciaországba huzódtak vissza. A praetendens utját úgy látszik a kormánycsapatok nem akarták elzárni; Madridban nem tudtak volna mit csinálni Don Carlossal, ha véletlenül élve kerül a király- nak kezébe. Azért hagyták menekülni, s ő tegnap reggel kilenc órakor Arneguyn át lépett francia földre. Távozása előtt állítólag manifestumot tón közzé, melyben „nagyilekűen” lemond azon szán- dékáról, hogy Spanyolországot boldoggá tegye.

Ha a nagyilekűség négy évvel ezelőtt ébred fel benne, ugy nem omlott volna ki hasztalanul annyi vér s négy évi iszonyu polgárháboru nem feketitené le az országnak különben sem igen dic- csőséges legujabb történetét.

A francia nemzet új választási harc- elöpillanatában áll. Vasárnap tartatnak száznyolcz kerületben a pótválasztások. A lapok telvék a kü- lönböző jelöltek nyilatkozataival; az egyik ennek, a másik annak a jelöltnek javára lép vissza s buzdítja hibeit, hogy kire adják majd szavazatu- kat. A megválasztandók fele remélhetőleg köztár- sasági lesz s a bonapartisták is számíthatnak vagy husz kerületre: a többi a monarchis- tákra jut.

A köztársasági lapok mindent elkövetnek, hogy Mac Mahont megnyerjék s általában a kedé- lyeket megnyugtassák. Már említettük, mily mé- rsekeltlen szól a „Rep. Fr.”; e lap ujabban ezeket írja: „A köztársasági pártnak mindjárt kezdetben arra kellend törekednie, hogy az ellene táplált bizalmatlanságot mérsékelje s méltánosság által eloszlassa s az érdekelteket a legnagyobb elővi- gyázzal megnyugtassa. Mindenek előtt be kell bizonyítani azt, hogy a s.ó legnemesebb értelmé- ben kormányképes párt, távol áll a szenvedélyek- től, haragtól ment s a haladást a fentartással, a rendet a szabadsággal egyesíteni képes.” Ugyanez értelemben nyilatkoznak a többi lapok s a „De- bats” azt is jelenti, hogy a párisi legfőbb pénz- ügyi körök teljes megnyugvással fogadták a vá- lasztások eredményét.

Levelezés.

Gyulafejevárt, 1876. martius 2.

A folyó év február hó 22 én tartott cali- cot-tánczestélyre vonatkozólag, a mennyiben a hely- beli szegények javára rendeztetett és ezenkívül szives felülfizetések is történtek, a rendező bizott- ság kötelességének tartja egyfelől ezen tánczesély- ből bejött tisztajövedelméről, ennek hovafordításá- ról nyilvánosan számadást tenni, valamint másfe- lől a felülfizető uraknak nyilvános köszönetet mondani.

A mi a késpénzbeli tiszta jövedelmet illeti, ez teszen összesen 75 frt 13 krt. Ezen összegnek fele a városi kapitányság által megjelölendő hely- beli szegényeknek egyenlőarányban fog kiosztatni, míg a másik fele a helybeli takarékpénztárba fog tétetni, hasonlólag szegényeknek jövőre való kisegelésére. Felülfizettek:

Fogarasi Mihály rom. kath. püspök 10 frt. Andrásy István kanonok 4 frt. Barts Ferencz ka- nonok 1 frt. Kardos István kanonok 1 frt. Salmen Frigyes 1 frt és Alvinczi Glük Mór 1 frt.

A rendező bizottság.

Az árvizről.

Márcz. 1

A főváros lakosságát a Duna újabb, megle- hetősen gyors és folytonos emelkedése ismét ag- godalomba ejtette. Nagyobb catostrofától a jég eltakarodása folytán ugyan nem tartanak többé, de azért a folytonos emelkedés s a mai tavaszia- san meleg nap után nagy arányokban várható ol- vadás mégis aggasztja a lakosságot.

Különösen lehangolja az embereket azon kő- rülmény, hogy a Duna emelkedése folytán a víz a már elöntött részokről nem folyhat le, s így az ottani házak összeomlásától tartanak. Ez épületek már 8 nap óta állnak vízben.

1838 ban az árvíz a fővárosban mindössze öt napig tartott. Március 13-án 22 láb magas- ságban öntött ki, s 15-ikén érte el a legmagasabb fokot, a midőn is a vízállás 29 láb és 6 hüvelyk volt. De másnap már apadni kezdett, s harmad- nap eltakarodott. 1838-ban a víz mennyisége sem volt oly nagy, mint most, mert hogy akkor a víz 29 láb és 6 hüvelykre emelkedett, azt csak a Csepel szigeténél támadt jégtorlások következté- ben történt rögtöni duzzadása okozta. Most azon-

ban a víz tömege sokkal nagyobb, s hogy egész erejével és nagyságában egyszerre nem törhetett ráuk, azt csak a felső Duna különböző pontjain összehordított jégtömegeknek köszönhetjük, mely- lyek a víz lerohanását időnként feltartóztatták.

A vízállás ma esti 6 órakor 22 láb és 3 hüvelyk volt, s így ma reggel egy órától kezdve 3 — 4 hüvelykkel emelkedett.

Dr. Patrubány főorvos esti 8 órakor jelen- tést tett az árvízbizottságnak a középületekben elhelyeztetekről. Az Újépületben még most is 383 egyén van elhelyezve, s minthogy egy-egy szobá- ban igen sokan voltak, felkérte a kaszárnya pa- rancsnokát, hogy még egy szobát bocsásson ren- delkezésükre, mely kérése azonnal teljesítve is lön. —

A vágóhid épületében, a Ludoviceumban és az állóli laktanyában elhelyezteteket is meglátogat- ta, s itt mindent a legnagyobb rendben talált. E három épületben elhelyezettek közül már számo- san visszatértek lakásaikba. — A királyi várpala- tóban csak 67 egyén lett elszállásolva 19 lakás- ban, kik minden szükségessel bőven el vannak látva.

Ó Budáról jelentik, hogy ott a mai éj fo- lyamában több lopási és betörési kísérletet hiusi- tott meg a rendőrség, minek folytán a közbizton- ság érdekében 10 matróz lett a rendőrség rendelkezésére bocsátva.

Jelkefalusy Lajos miniszteri tanácsos 9 óra- kor bejelenté a bizottságnak, hogy 6 Felsegeik adományának kiosztása a mai nap folytán folytat- tatott. Összesen 1217 fél között a mai napon 5703 frt osztott ki.

*

A Margitsziget elpusztulása.

Miután a Margitszigetet illető eddig megjelent közlemények csupán külső képét tüntették fel a rombolásnak, megkísértem a szomorú valóságot részletesen előadni, ugy a mint áll.

Az egész sziget, e kis paradicsom, mint már ismertette volt, az összeolvadt két Dunának vad árjai közt áll, csak a kopár fák koronái és a bu- san kiemelkedő épületek látszanak ki e teugerből, melyeket derékig nyaldos a böszült ár.

A pesti Dunáról három helyen rohan keresz- tül az ár: a felső vendéglőnél, a gépháznál és a nagy szálloda s fürdőház között; ez utóbbi oly ro- hammal tör keresztül, hogy csak életveszéllyel lehet a nagy szállodához jutni, a rohanó jégtáblák összezuza a buszke platákokat s a gyengébb épít- ményeket. A víz-osztónál összetoronyosodott jéghegy a közelében álló épületeket, u. m. eselédalakokat és istállókat mind elsodorta, a neki fekvő kis száll- odát csak a nagy jégverem (mely védbástyának áll) és az ott elterülő izmos fák mentették meg az elmúlástól, de parquetirozott gyönyörű szobáiból az ablakok jár ki s be a víz; a felső vendéglőben még most is 16 hűv. magasságban van a víz, er- kélye rombolva; a nagy termet vagyis diszter- met, hol a politikai élet kitűnő egyéniségei oly gyakran kedélyes lakomákat ültek, csak a pilla- nat tartja még, benne a vész üli halotti torát; a nagy állvány-tükröket könnyedén emelte le függő helyeikről a víz.

Az oly csinnal és diszesen épült nagy szál- lodába csak csolnakon lehet bejutni, itt a víz 18 hűv. magasságban hatolt be, míg a tisztí lakok- ban 1 1/2 öl magasságra emelkedett a víz; a bolt- helyiségeknél, mint czukrászbolt, gyógyszerár, szí- varos-bolt st. csak az ajtók feletti feliratok lát- szanak ki; a gyönyörű stylen épület fürdőházat körülöszített kő-virágtartók s erkélyek mind le- rombolva, s benn 2 hüvelyknyire foly a víz; az üvegházat, ezer és ezer dísz-növényeivel és virágai- val végkép megsemmisítették.

Valóban elszorult az ember kebele a rombo- lás felett, hogy az annyi gondnal és millió áldo- zatokkal paradicsommá alkotott hely iránt sem volt semmi kíméllettel a vad elem.

Meg kell említenem még azon kitartást és önfeláldozást, mely a sziget lakóit jellemzi, külö- nösen nagy érdeme van Ertl Nándor felügyelő, Hoffeld Lajos pénztárnok, Magyar Gyula és Scho- bel gépész uraknak, kik a roppant veszély köze- pette nemcsak a drága butorok és egyéb kincsek megmentésében éjjel-nappal, minden segélytől el- szigetelve önfeláldozással dolgoztak, hanem még a nők, gyermekek és a nagyszámu munkások elhe- lyezéséről is gondoskodtak; mindnyájan egy épü- letbe, a gépházépületbe menekültek, hogy együtt lehessenek; ott helyezték el a teheneiket is; ez volt az egyetlen hely, hová az ár nem hatolt be.

Általában, hogy mindenkinek fogalma le- gyen a margitszigeti árvíz magasságáról, elég le- gyen megemlíteni, hogy a lámpacsoportok felett evezünk el csolnakunkkal. (Ellenőr.)

*

Táviratok a vidékről.

A felső Dunáról délig érkeztek. Komárom, 9 órakor. A vízállás esti 9 órától mostanig 1 hüvelyket emelkedett. Jelenleg 19 láb 10 hüvelyk.

Eszt ergom, d. e. 11 óra 35 p. A víz 20 láb 2 h.-ról 20 l. 7 h.-re emelkedett s még min- dig árad. A házak egy hét óta víz alatt állnak. Azon hírlapi közlemény, hogy az itteni károsultak mind segélyezve vannak, alig vonatkozhatik azok egynekedére s azt okozta, hogy a többi károsul-

tak a kormánytól semmi segélyben nem részesül- nek. A mentési költségekre küldött 200 frt megér- kezett. — Déli 12 óra. A Duna folyton árad. D. e. 11 órakor 20 láb 10 hűv. A város utcáinak nagy része víz alatt áll.

Szob b, 9 óra 30 p. Vízállás 22 láb, 18 óra alatt emelkedés 4 1/2 hüvelyk. Vidék hőmentes, a külső hegységet azonban még hó borítja. Ujabb aggodalmak. Kellő intézkedésekről gondoskodva van Szobbon, Nagymaroson, Damásdon, Helemben és Zebegényben.

*

Az alsó Dunáról délig érkeztek.

Ercsi, déli 12 óra. A jégzajlás által a tel- ső vidékről elhordott fakereskedői és más minden holmikkól Ercsi alatt rendkívül sokat kifogdosnak. D.Földvár, délelőtt 10 óra 45 p. Mivel D.Földvárt a budapesti vízmérőhez arányosított vízmérő nincs, alappontul a múlt évi december 16-iki vízállás vétetett föl, melynél 183 cm.-ig nőt a víz. A paksi jégindulás óta a víz arányosan apad s most a december 16-iki állásnál 62 cm. rel alantabb áll. Dunán jég nincsen. Tegnap Révbér- nél élelmiszerekkel megrakott gőzhajó kötött ki.

*

A felső Dunáról estig érkeztek.

Pozsony, 9 óra 40 perc. A vízállás 17' 6". Győr, 12 óra 23 perc. Vízállás 18 láb 7 hüvelyk.

Eszt ergom, 12 óra. A víz folyton emel- kedik, ma reggel 11 órakor a vízállás 20 láb 10. hűv. A város utcai vízzel borítvák.

Eszt ergom, 4 óra. Tegnap este óta a víz folyton árad, jelenleg 20' 10" magasságu.]

Szob b, 11 óra 55 perc. 9 órától mosta- nig a víz emelkedése alig számbavethető, vízál- lás 22'.

Vác, 5 óra 10 perc. A vízállás 22' 7".

+

Az alsó Dunáról estig érkeztek.

Promontor, 12 óra. Vízállás délelőtt 11 órakor 21' 9 1/2". A víz összesen ismét 21 centi- méterrel emelkedett.

Ercsi, 12 óra. Vízállás 18' 2". A jég által hozott mindenfélétől sokat kifogtak Ercsin alól.

*

Éjféli 12 órakor a vízállás Budapestén 22 láb 4—4 1/2 hüvelyk. Holnapra valószínű- leg apadni fog, mivel a Duna felső vidékéről ér- kezett táviratok szerint a Duna ott mindenütt lassu apadásban van.

*

— Királyunk a maga és felséges ne- je nevében az árvízek következtében Budapestén, valamint az ország többi részében segélyre szo- rult károsultak segélyezésére magánpénztárából mint már említettük — további negyvenezer fo- rintot adományozott.

— Ferencz Károly főherczeg Budapest és környéke árvíz-károsultjai számára magánpénz- tárából 5000 forintot ajándékozott.

— Nagy hangverseny az árvíz-káro- zultak javára. Tisza Kálmán miniszterelnök kez- deményezésére folytán e hó első felében nagy hang- verseny fog tartatni a nevezett czélra a vígadó nagy termében, melyben Liszt Ferencz is közre fog működni, a mint ezt már megígérte.

— Rothschild Albert báró a pénzügyi- nisterhez levelet intézett, melyben kijelenti, hogy a vízkárosultak fölsegélyezésére 5000 frtot bocsát a miniszter rendelkezésére.

— Az első magyar általános biztosító- társaság 3000 frtot szavazott meg a szülőköl- dőknek.

— A vízkárosultak számára begyűlt ado- mányok összege eddig 76,093 frt 40 kr. és öt ezüst forintot tesz ki, hozzá a vízért kártéríté- s ehhez a főváros által ma e czélra megszavazott 20,000 frtot.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 135. szám

Kolozsvárt, szombat, márczius 4-én, 1876.

Erdélyi Marietta k. a. második felléptéül.

A ZSIDÓNÓ.

Opera 5 felv. Irta: Scribe, zenéjét Halewy.

S Z E M É L Y E K.

Császári helytartó	—	—	X. X. X.
Arnold, a helytartó unokája	—	—	B. Szabó Imre.
Isabella herczegnő, a helytartó unokaleánya	—	—	Erdélyi Marietta k. a.
Gilbert de St. Mars, a templom- rend nagy perjele	—	—	Marcell.
Albert, hadi tiszt	—	—	Török.
Eleazár, ék-árus	—	—	Zajonghy.
Recha, leánya	—	—	Neuweda Anna.
Theobald, polgármester	—	—	Traversz.
Lovagok, templomlovagok, katonák, helytartó kísére- te, nép mindkét nemből. Idő: 13-század. Történik: Constanzbán.	—	—	—

Kezdet 7 órakor, vége 9 után.

Holnap, vasárnap, mácz. 5-én Baloghné assz. fel- léptéül harmadszor: „A kintornás család.” Tóth Ede eredeti népsziműve.

HÍR HARANG.

Kolozsvárt, március 3.

A multak emlékei. Utolsó közleményem óta a következő szíves adományokat kaptam kezemből gyűjteményeim számára: B. i. s. i. n. i. D. o. m. o. k. o. s. ur 18 darab plakátot és három színlapot 1848/9-ből, a „Honvéd” 57. számát, a „Siebenbürger Bote” 12. számát (1848/9) a Transilvanianak 1. számát, az „Ipar és természetbarát” „Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlands-kunde” „Die Opposition” és a „P. Napló” (1850.) és „Pannonia” egy-egy számát. — Imre János a „Honvéd” 1849-ik évi folyamának 6. számát. — D. a. l. n. o. k. i. S. a. b. o. D. o. m. o. k. o. s. seb-orvos ur két ritka színlapot (1810 és 1811.) alkalmi költemények Dériné és Celestinhez. Szamosújvárról Bányai Tivadar ur Br. Vay Miklós-nak egy proclamatióját 1848-ból. — Gyergyó-Alfaluból G. a. l. I. g. n. á. c. z. u. r. 9 darab proclamatiót 1848/9-ből. Gyekéből P. a. p. p. F. e. r. e. n. c. z. ur „Egy rabbi-nak a habsburgi ház ellen hetven év óta működő átká” Kolozsvárt 1849. Burián Pál. Urbán proclamatióji. Kolozsvárt, 1849. kiadta Burián, Szózat Németonból Habsburgház és Kossuth Lajos felől. Iratott március 13-án 1849-ben Meyer J. től, az „Universum” szerkesztőjétől, németből fordította Horárik Pest, 1849. Kilián György tulajdona. Népszertő naptár 1851. Emich G. kiadása. A forradalom napjai 1849. július elseje után, Szilágyi Sándortól. Pest, 1850. Heckenast G. kiadása. — Kolozsvárról Marczell Géza ur. A magyar forradalom napjai, július elseje után (1—104 oldal) a „Komáromi értesítő” című lapnak 1849-iki folyamának 19. számát, „Die Opposition” egy számát (1849) 2. proclamatiót, s Gáspár tábornok búcsúját a perbeti főszálláson ápril 25., 1849-ben a VII. hadsereghez (könyomat, ritka példány, 8-rét 4 oldal.) Nagy János építész úrtól Herodotes és Marianne, szomorujáték. Pesten, 1821. Kiadta Tratner J. Egyházi beszéd első Ferencz császár felett (1835) elmondottá. Kedves István. Hatvani Istvánnak halála után talált versei. — [Kolozsvárról Teleki Lászlónak művészi kivitelű ifjúkori arcképét. — Fogadják a beküldött egyenként és összesen leghálásabb köszönetemet. A t. közönség szíves közreműködése nagyon sokat könnyíti az előmben tűzött cél elérését. Kolozsvárt 1876. mártius 2. K. P. a. p. p. I. ó. s.

Szenkovics Gyula Epstein nagyhírű zene-tanár tehetséges tanítványja egy jótékonyzóló hangversenyben fogja közönségünk előtt bemutatni zongorajátékát. Brassói tudósítónk nagy elismeréssel szól Szenkovics úrról, ki nálunk is kétségen kívül igazolul fogja jó hírét.

Horn Ede családja részére Karácsonyi Sándor 2 frtot küldött be szerkesztőségünkhöz.

Prielle Cornélia asszony nem fog ezúttal színpadunkon vendég szerepelt. Hogy miért marad el a vendég szerepelt, annak nem kutatjuk az okát, — de a művezető legalább háborítatlanszínpadra hozhatja most már azon darabokat, melyekről sejtethi, hogy Prielle Cornéliát szereti azokban megéneki közönségünk. Kolozsvár méltán sajnálhatja, hogy a vendég szerepelt özőnéből éppen legkedvesebb ismerőse marad ki. Talán július vagy szeptemberben le fog jönni.

Az árvízkarosultak részére a helybeli pékek ez ideig 664 drb. kenyér sütésére vállalkoztak; és pedig: Konya Rudolf 141 drb. 10 kros, Petrovich György 50 drb. 20 kros, Becsei Hugó 50 drb. 10 kros, Seeman Ágost 50 drb. 10 kros, Bá-bics N. 50 drb. 10 kros, Farkas József 60 drb. 10 kros, Id. Hutter Samu 50 drb. 10 kros, Ifj. Hutter Samu 50 drb. 10 kros, Csollás Fomolna 140 drb. 10 kros, Sibansky 50 drb. 10 kros, összesen 664 darab.

A kolozsvári ügyvédi kamara folyó évi március 18-án d. e. 9 órakor saját hivatali helyiségében (belközéputca Folly ház) rendes közgyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívottak. A közgyűlés tárgyai: 1. A tisztviselők és a kezelesemélyzet fizetésének megállapítása. 2. A költségleírászat megállapítása s mikénti fedezésének meghatározása. 3. Az 1876. évi számadások felülvizsgálása. A kolozsvári ügyvédi kamara választmányának 1876. febr. 19-én tartott üléséből. Haller Rezső, elnök. Kovári Mihály, titkár.

Hamlet tragédia adott tegnap, a viszonyokhoz képest elég szép számú közönség előtt. Az előadás, mely 1/2 óráig tartott, egyike volt a kitünőbbeknek. K. o. v. á. c. s. Gyula — noha vannak Hamlet-nél sikerültebb Shakspearei szerepei is — végig erővel játszott s helyenkint jól kiferdelt tapokant nyert. Bo. é. r. m. a. asszony Ophéliát ma is szokott sikerrel játszta, s ugylátszik, ez kedvenc szerepei közé tartozik. Egyöntetű, teljes alakítás, mindazon finom árnyalatokkal, melyek nélkül e szerep elveszne hivatlan kezekben. Az örülési jelenet nagy hatást keltett; ez a legnehezebb jelenetek egyike és sikerülte valóságos tűzpróbája a művészi tehetségnek. B. E. asszonyt, a közönség zajos tapsokkal jutalmazta. — Még megemlíthetjük a szereplők közül Szentgyörgyit (Claudius), E. Kovácsnét (Gertrud), Szacsavait (Laertes); Kassai az egyik sírásót sok ügyességgel játszta.

Erdélyi Marietta k. a., mint halljuk, még ötször fog fellépni színpadunkon. Holnap második vendégjátékuk „Zsidónő” adatik; hétfőn vagy kedden „Hunyady,” azután „Faust,” „Traviata,” „Lalla Roukh.”

Bignio Lajos már megérkezett Aradra, és holnap szombaton énekel először „Tell Vilmos”-ban. Aradról hírneves művész-hazánkba egyenesen Kolozsvárra jön.

Műsorozat a kolozsvári „Hilaria” dal-egylet 1876-ik év március hó 4-én a városi vigadó termében partoló tagjai részére tartandó 1-ső zártkörű, táncalegybekötött dalestélyére. I. Nyitány Lecoq „Angot” cz. operettjéből; előadja a „Hilaria” házi zenekara. II. Fájó emlékek (kar) a kolozsvári Hilarianak ajánlva tiszteletbeli tag-

ja Zimai Lászlótól. III. Koldusszerzem (baryton solo karkisérlettel) Graner R.-ől; a solót előadja M. J. egy. műkődő tag. IV. Ismeretek egy szemet (röpkürt-solo zene-karkisérlettel); előadja a „Hilaria” házi zenekara. V. Judaleánya (magándal tenorhangra zongora-kísérlettel, Kücken R.-ől) előadja V. G. egy. műkődő tag. — VI. Sok fő, sok gondolat (kar) L. Koch-tól. — VII. A hibátlan négyes (magán-négyes) L. Koch-tól. — VIII. Pusztai élet (kar) Zimai L.-től. — IX. Cavatina Verdi „A két Foscari” cz. dalművéből; előadja a „Hilaria” házi zenekara. — X. Erdei magány (kar) Schubert Ferencztől. — I. Belépti jegyek ezen műsor előmutatása mellett március 4-én d. e. 9 — 12-ig, d. u. 3 — 5 óráig a „Pannonia” szálloda (előbb Ficus) első emeleti 1-ső számú termében adatnak ki. II. Nős pártolótagok saját jegyükön kívül még két szabadjegyet nyerne családtagjaik részére; továbbá az összes tagok, ismerőseik vagy barátaiak számára 1 frttal ezen estélyre szóló belépti jegyeket válthatnak. III. Évnyegedi pártolótársági díj 1 forint, félvi 2 frt, egész évi 4 forint. IV. Ujjonnan belépő tagok már ezen estélyre szabad belépti jegyet kapnak. Kezdeté 7 órakor. A tánc 11 órakor veszi kezdetét. A helyek fentartása meg nem engedhető.

Mátrai B. Béla „Koncsag Lajkó” című népszínműve hihetőleg május hónapban adatik a népszínházban. A darab zsejéft Erkel Gyula készíti, kinek etérén mai nap legtovább hivatottsága van a hazai zeneszerzők között.

Gyergyó-Szent-Miklósról a következő tudósítást kaptuk: Ez alkalommal csupa kedves újdonságokkal szolgálhatok. Másutt véres lázadások, bérzei krízisek és folyamkíráradások remélletl töltik el a világot; minálunk ennek semmi nyoma. Hála Istennek! — Adunk bált, soirét, korszortu-estélyt, házi mulatságot, vulgó-pikniket, szóval eszünk iszunk, tánczolunk, énekelünk. Mondom, csupa merő boldogság az életünk. A „casinobált” e hó 26-án tartottuk meg. A szépen díszített táncsterem ez estére ritka szép hölgykorszortu fogadott magába — s a nem túlszámos, de válogatott közönség feszletlen jókedvvel mulatott majdnem reggeli 6 óráig. Ragyogó díszítmények, képek, tükörök, zászlók, orgáninok, Jóska cigánybandája, tömörked szép nő, mindenható szemek, angyal alakok, karsu termek, biboros ajkak, csukros sütemények, limonádé, csokoládé... térdig jártunk a rózsába. Az est szépelei között örömmel láttuk Czifra Luiza, Bocscányi Nina és Jolán, Müller Mari, Lázár Róza, Temesvári Ida, Lázár Tilt-scher Bertha, Merza Szotschek Emilia urhölgyeket, de nagyon meglehén akadáva Páris almjája odaítélésénél. Mig a hölgyítész capacitások a bálkirálynőt itélő mérlegeknél véleményük Brennus kardját izlés és vonzalom szerint ki ennek, ki annak a részére veti mérlegbe, addig mi azt mondjuk, hogy mindnyáján szépek, ragyogó szépek valának és szinte fájlaltuk, hogy a bűvös bájos kedves arcoktól oly hosszú időre, talán egész a Katalin-bálg-búcsút kelle vennünk. Másnap reggel azután oly szépen játszott rajtunk az az általános „máscsa-síralom” a mint egy valaki elnevezé a német Katzenjammert! Az öreg urambátyámék mondják, hogy ezeltől meg csak husz-huszonöt évvel is sokkal egyszerűbbek, de annál eredménydusabbak voltak az ilyen kisvárosi bálók. Nem volt ott semmi drága parádé a falakon, hanem volt egy kis zöld galy. Egy-egy fiatal pár elmondta szíve keserű kínját egymásnak s lett bál után boldog házasság a mint dukál. Nem bámészkodott akkor a fiatal ember a testőre, a falakra, a cigányra, s tudja isten hová, ha nem szépen belebámult a leányok szemébe, s ez elég volt neki, hogy egészen oda legyen. A szünőrád sem használta a fatalság borozásra, ezt az öregeknek hagyta; hanem rögtönzött egy kis játékok, körbe állott a leányokkal s kergették, fogdosták egymást, hogy öröm volt nézni. Azt akarják ezzel moncni urambátyámék, hogy azok az egyszerű patriarchalis szokások egészen elenyésztek a vidéken is, hogy az a túlságos fényűzés igen sokat változtatott a házasságról boldog fogalmakon a fiatal emberek agyában. Igazuk lehet, csak hogy urambátyámék philosophiája régóta kiment a divatból. Így vet véget minden földi dicőségünknek a végső. Szerkesztő ur ez igen szomorú! (Még szomorúbb is lesz! Szerk.) Charade.

„Magyar Polgár” idei 33. számában közre tett azon értesítés, mely szerint a helybeli állami tanító és tanítóképzőképzőben, a tavaszi elemi tanképesítés vizsgálatok megtartása folyó mártius 25-én, s következő napjaira tűzött ki, közoktatási magyar kir. miniszter urnak folyó évi február 21-én 3892. sz. a. kelt rendelete folytán a módosított, hogy említett képzőképzőben ezen tavaszi elemi vizsgálatok, — tekintettel az iskolai és rövidebb tartalmára, — kivételesen elmaradnak és azok az év szeptember havában fognak megtartatni. Kolozsvárt, 1876. mártius 2-án. Kethely József, Kolozs-Dobokamegyék tanfelügyelője.

Népszínházi statisztika. Az eddig tartott 124 előadás következőképpen oszlik meg. Népszínmű adott 7, összesen 42-szer; operette 5, összesen 49 szer, vegyes fajú színmű 6, összesen 54-szer. Legtöbbször adott: Utazás a föld körül (28), Angot (20), Falu rossza (13), Király csókja (10), Ördög párnája, Dunanapó, Képzelt beteg, (mindenik 9 szer), Leánykérő (8-szor), Kintornás család és Talléros pékné (6—6-szor). Ez utolsó azonban eddigi sikereiből itélve aligal fölül nem mulja az „Utazást” is.

Fábián Gábor től a „Föv. Lap.” közelebb azt állította, hogy kilenczven éves. Veterán írók, ki tudvalevőleg csak az idén legidő 81-ik évébe, versben czáfoltá meg a „Föv. Lap.” közleményét. Ez a vers, mely epigramm akar lenni, Vadnai Károlyhoz van címezve, s következőképen szól:

Drága szerelmes Ecsém, engem Te kilenczvenes agnak Híresztelsz, hogy így a nők szemben leálazsz; Bár a kilenczedik évtizedembe ma még csak az orrom Rudja nyulik s be sok év múlva tetőzhetem azt, Nem töröm e szerelemfűtő sértést — provokállek, Vissza ha nem vonod, ám itt a vikeztűt, fogadd!

Egy elveszett kívánczoló hajó. A „Stratmore” nevű kívánczoló hajó szállító australian hajó, mely Dundeeből még mult évi ápril hónapban indult el, azóta elveszett és semmi hírt nem hallatott magáról. Néhány nap előtt azonban távirati tudósítások érkeztek Dundeebe, melyek szerint e

hajó legénysége és utasainak egy része Ceylon szigeten partra tétetett. A hajón volt 80 egynehány ember nagyobb része elvesztette életét. Azt hiték, hogy a hajó egy jéghegybe ütdött s ez által zuzatott össze. Későbbi tudósítások azonban a szerencsétlenségre nézve is felvilágosítást nyujtanak. A hajó a crozeti sziglákon szenvedett törést, s a megmentett utasokat és legényeket a „Sierra Morena” vette fedélzetére.

A Horn-család érdekében működő bizottság szerdán délután Klapka György elnöklete alatt ülést tartott. A bizottság a pénztárnok jelentéséből tudomást vett arról, hogy a kibocsátott 163 gyűjtőívöl ez ideig 150 jött vissza: ennél fogva elhatározta a gyűjtőkhez felhívást intézni, miszerint izeiket március hó 31-re küldjék be. A mi az eredményt illeti, már is szép összeg folyt be az adakozásokból, mely a Horn-árvek nevelési céljaira gyümölcsözőleg fog elhelyeztetni. Az özvegynek a bizottság, szükségletei fedezésére, időnkint elég pénz bocsátand rendelkezésére. Eddig, mint Schweiger Márton jelenté, Hornné mind-össze 580 frtot vett igénybe. Jókai a „Hon” gyűjtéseként 490 frt 50 krt. Wahrmann 650 frtot jelentett ma, mi mint saját ivén begyűlt összeget. A gyűjtések eredményét egészében és részleteiben a bizottság csak ápril elején, vagyis a gyűjtőivek teljes beérkezése után hozhatja nyilvánosságra, mivel csak akkor fog az adakozások fölött teljes áttekintést nyerhetni. Az ülésen megemlítettett az is, hogy Horn becses könyvtárt hagyott hátra, és kifejeztetett az ohaj, hogy a kormány azt vegye meg.

Körösi Csoma Sándorról. Klapka tábornok William Brookehoz, ki a keletindiai társulatnak huzamos ideig igazgatója volt, kérdést intézett, nincs-e adatok birtokában e hírneves utazó hazánkfiáról s szomorú végéről. Brooke ur a kérdésre jan. 31-éről keletkezett következő levéllel felelt a tábornoknak, kinek szíveségéből e fontos levelet közöljük: Volt szerencsém Körösi Csoma Sándor urat bizalmas ismerőseim közé sorozni Calcuttában, hol ő a bengáliai ázsiai társaság tiszteletbeli titkára volt. A társaság könyvtárnoki teendőit teljesíté ő, de fizetését nem fogadott el. A mi házukban élt, de saját költségén. Néhány hó múlva elment a Sighim-Hymalayan levő Darjeeling angol állomásra, onnan Bootan hegyekre, hol a buddhaista szerzeteseknél igyekezett folytatni nyelvészeti buvárlatait. Néhány hó múlva onnét visszatérőben Darjeelingben meghalt s ott is temették. Azt hiszem, hogy kéziratai bizonyára maradtak a bengáliai ázsiai társaság könyvtárában Calcuttában. Nagyon tisztelte s becsülte mindenki, a ki csak ismerte. Nem fogadott el sem fizetést sem más segélyt s valószínű, hogy nyomorban halt meg, mint vértanuja a tudomány iránti odaadásának s nemzeti nyelve kutatásának. Az időpontot, mikor ez történt, nem tudom megmondani. Két ízben voltam az ázsiai társaság titkára s nem tudom: első vagy második ízbea volt-e szerencsém Calcuttában Körösi Csoma urhoz. William Brooke.

Váltó hamisítás Viktor Emánuel nevű Olasz lapok jelentik, hogy az Olaszországi király nevével nagymérvű visszaélést követtek el váltók hamisítása által. A főzincosnak Mantegazza marchesét, milanoi ismert váltóügynököt mondják, ki az olasz király részére már gyakrabban eljár váltóügyleteken. Hogy a hamisított váltókön könnyebben tudadhasson — körülbelül 500 ezer lírara rugót bocsátott ki — consortiumot alakított, melynek tagjai Olaszország nagyobb városaiban szétszórva élnek. Minthogy Olaszországban a nélkül is sok váltója kering a királynak, könnyű volt utánozni aláírását; emellett azzal az elővigyázattal is éltek, hogy a váltókat a királynak egy tisztje, Coardi Bagnasco ezredes által ellenjegyeztették. Ez ezt minden gond nélkül tette, minthogy Mantegazza marchesét régebbi időből úgy ismerte, mint ura váltóügynökét. Néhány ily váltót, mely 200 lírálról szól, benyujtották Maquay Hooker florenczi bankárnál. Ez egyszer — mert több ilyen is van bankjában — a bank elég elővigyázó volt a király aláírásának valódisága iránt kérdést tenni Minghetti miniszterelnöknek, ki azonnal a királyhoz fordult. Itt kiderült, hogy az aláírás hamisított, s pedig felismertetett ez a [vonások finomsága által, minthogy a király aláírásánál csak luttollat használ, a váltón levő aláírás pedig acéltollal volt írva. Egyébiránt Mantegazza tettét már beismerte és bevallotta, hogy ily, a király aláírásával hamisított váltót külföldre is küldött leszámítolásra.

Amerikai szellemű szinagagató. Miklós szinagagató egy valóságos amerikai vállalkozó szellem, írja a „Pécsi Figyelő”. Leleményességével mindig újabb és újabb különlegességeket gondolt ki, melyekkel a közönséget a színház látogatására invitálja. Így huszágó kedden egy 27 kros előadás rendezett. Ez alkalommal minden kinek megengedettett az előadásba beleszólni s arra vonatkozó véleményét szabadon nyilvánítani. Az aztán igazi farsangi hecz volt! A jegyek 27 krért adattak akképen, hogy egy páholyra 8, zártszékre 2, s a földszintre 1 ilyen jegyet kellett váltani. A karzatra egy 27 kros jegy két személyre szól.

Egy új köztársaság. A s. marinoi köztársaságuk már akadt párja is. Pár nap előtt azt a hírt hozta meg a táviró, hogy Sutfrioban kiálítottak a köztársaság. Miután a kenetrol jövő táviratok nem mindig a legbizhatóbbak, a senki sem adott hitelt a hírek. De utóbb valóban bizonyult a furcsaság, mely a morálkokat oly színben tüneti fel a világ előtt, mintha már elég érettek lennének egy köztársaság megalapítása- és fentartására. Csak hogy ezt a respublikát nem bészülöttek, hanem az angol, francia, cseh, lengyel és főleg olasz kalandorokból alakult nemzetközi legió kiáltotta ki. A szerencsésen megalakult új állam első hivatalos tette azt volt, hogy számdzött egy embert. Ugyanis a nevezett legió két vezér alatt állott. Az egyik az olasz Pasqua Vivaldi herczeg, a másik a francia Duc de Medun. Ez utóbbi számdzöttet a respublikából egy rendelet alapján, mely a palatoli „Avvenire” szerint így hangzik: „Tekintve, hogy a meduni herczeg Montenegro pártba; tekintve, hogy Oroszország egy autokratát, az általunk védett demokrata eszmék iránt ellenséges indult/attal viseltető állam, elrendeljük a meduni herczeg számdzöttését az egész sutfuriain köztársaság területéről.” — Ez mindenesetre egyik legmulatságosabb epizódja ez formatiója a keleti

zavaroknak. Csak az a sajnos benne, hogy a külföldi csöcselék által török területre importált köztársasági plánta azonnal el fog fonyadni, mielőtt nem szívatnagába külföldi tápot; vagyis mielőtt a dalmát határok szigorú őrizete következtében külföldi kalandorok nem állhatnak be sutfuriain republiánusoknak. — Különbön egy „hóolvasás” is — török értelemben — igen könnyen elmoshatja az új államépítményt.

Tóth Zsuzsanna szomoruan jelenti, hogy nyugalmazott pénztárnok Poncet de la Réviere Nándor, életének 70-ik évében folyó mártius hó 1-ső napján reggeli 1/2 9 órakor végelegyengülés következtében jobb létre szenderült. A boldogultnak hült tetemei f. mártius hó 3-án d. u. 3 órakor fognak kis muzeumutczára szállásról rom. kath. szertartás szerint örök nyugalomra elhelyeztetni, lelkeért pedig az engesztelő áldozat ugyan e hó 4-én a piaci anyatemplomban fog az egek Urának bemutatattatni, mely végső tiszteletek-barátok és ismerősök szomoruan meghívattak. Béka poraira! Kolozsvárt, 1876. mártius hó 1-én.

Az ujévi ajándék 2000 év előtt.

A régi rómaiak se voltak jobbak a Deákkné vásznánál. Saturnus ünnepén féktelen tivornya járt, a szolgák fáradhatatlanul hordták az ajándékokat, kezdetben arany, ezüst és más anyagból készült apró isteneket, később oly tárgyakat, melyeknek a gyakorlati életben is hasznát vehették.

Martial a híres római költő beszéli, hogy egy alkalommal valamelyik gazdag barátjától tíz író táblát, hét fogvájót, egy szivacsot, egy agyag serleget, másfél mérő babot, két kosár olajbogyót, egy kancsó mustirupot és két bögre rosz fűgét kapott, s panaszkodik, hogy e haszontalan hiábavalóságot nyolc erős rabszolga cipelte hozzá, pedig neki sokkal kellemesebb és gazdag barátjához sokkal illebb lett volna, ha e helyett öt font ezüstöt és aranyt küld neki, melyet egy lgyerekekkel is elküldhetett volna.

Kedvelt ajándék volt a Saturnaliákon továbbá a tömjén, bors, biborcsikos asztalkendő, viaszgyertya stb. Az írók pártfogóikat rendszeren saját dolgozataikkal lepték meg. Egyébiránt a Saturnaliák hasonlítottak a mi karácsony ünnepünkhöz, a meny nyiben gyermekek ünnepét is képezték. Akkor is ép úgy játszott, épített az apró népség, mint napjainkban; akkor is úgy épített kártyából palotákat, pyramisokat és ha fölépítették, ép úgy elfutták, mint most, és játszottak dióval, csontból összerakott képekkel, alakokkal.

Később az új év napja lett az ajándékok napja. Már a görögök, persák és zsidók is hódotak e szokásnak, de meglepetéseik csak oly terményekre szorítkoztak, melyek az évszakot tekintve ritkák és becsesek voltak, mint például virágok, méz és gyümölcs. Kezdetben a rómaiak is hasonló tárgyakkal kedveskedtek, p. u. datolyával, melyet megaranyoztak, mint nálunk az almát, diót; később szokásba jött a négyyszögletű préselt és száritott fűge, gesztenye, méz és régi pénzek, kanalak és egyéb házi készletek.

A növekvő fényűzéssel az új évi ajándékok száma és értéke is növekedett. A rómaiak bár a méz és gyümölcs mindig nagy szerepet játszott ujévi ajándékaik közt, a régi rézpenz helyett, melyen lakodalmi jelenetek jelképezék a régi és újabb kort, szinaranyokat hoztak forgalomba. Ekkor már a császárok is kaptak ajándékokat. A nép Augustus császárnak szerete és hódolata jeléül új ajándékokat, s ez örömmel fogadta azt. Ha Rómától távol volt, palotájának udvarán rakták össze, s visszatérve nagy gyönyörét lelte abban, ha népe szeretetének e jelei fölött szemlét tarthatott. A kapott pénzen szobrokat állíttatott az utcáz szögletére.

Ez önkéntes áldozat azonban nyomasztó teherre vált a többi uralkodók alatt. Tiberius császár, e „vérrel kevert sarány”, mint első tanítója nevezte, egy napot szokott mindig kitűzni az ajándékok átvételére. Caligula az elfogadása háttáridőt egész hetedikéig meghosszabbította, és nem esteltette naphosszat ott állani palotájának csarnokában, hogy a különféle ajándékokat által vegye. Nero pedig, ki előtt már az arany semmi becses nem bírt, örvöngésében annyira vitte, hogy alattvalói drágagyöngy kíséretében hozzák meg szerencsekívánataikat.

Azok az ajándékok, melyekkel rokonok és barátok lepték meg egymást kölcsönösen, természetesen mindeukor igen különbözők voltak, s a korral változtak. Később az arany és egyéb szokásos ajándékok helyét egyes művészi tárgyak foglalták el, melyek műbecsük mellett a praktikus életben is használhatóak valának. Így pl. leginkább kedvelték e czéla a lámpát, mely szerencsétlőt ajándéknak tekintetett. Az e czéla készült lámpák valóságos műremekek voltak. Anyagjuk csak égetett földből készült ugyan, de a ráfestett jelképek művészi kézzel tanuszkodtak.

Mind ez ajándékoknál azonban, a művészi becs és tökély daczára, hiányzott a jelentőség mélysége, mely a keresztény ünnepek ajándékainak oly nagy becsét kölcsönöz.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő

K. PAPP MIKLÓS.

véglegesen meg fog szünni. Siessen mindenki!

és az általános kedvelt olcsó áraitól nevezetesen

MÉG CSAK PÁR HÉT, AZ IPARMŰTÁRLAT

Kolozsvárt, főter Radák-ház,
a mely az árak szoliditása és az árak jutányossága által a közönség előtt magát annyira megkedveltette és oly számos látogatásnak örvendett,
f. év február hó végével végleg meg fog szünni.

Ámbár az áru-készlet nagy tömege tetemesen megapadt, még is még nagy mennyiségű nürnbergi és diszáru cikkek, illatszerrel, finom szappanyokkal, kau-
csuk- és szaru-fésűkkel, ruha-, fej-, fog- és körömkefével, írószerrel, chinaezüst-, alpaka-, británia- és pakfong étyszerrel, porcellánnal, különösen
dús gyermek-játéktárral sat. rendelkezik,

a mely a hátralevő pár hét alatt nem csak a beszerzési, hanem

AZ EDDIGI FELETTE OLCSÓ ÁRON ALÓL FOGNAK ÁRULTATNI.

Az iparműtárlat kezelősege bátor kodik remélni, hogy a n. é. t. ez. közönség e kedvelt üzletet a fennállására szánt néhány hét alatt is eddig tapasztalt bősé-
pártolásával meg fogja ajándékozni.

Kolozsvárt, februárhó 1876.

Az iparműtárlat kezelősege.

IPARMŰTÁRLAT.

CSAPÓ SÁNDOR

NAGY BAZÁRJA.

Van szerencsém a n. érd. közönségnek egész tisztelettel tudomásul adni, hogy a **FARSANGI** idényre érkez-
tek **francia Legyezők, 25 krajczárért egész 35 forintig, Legyező alkasztó hor-
gok, Virágcsopordozatok, Larva, Cottillon jelvények, különféle ékszerek, és
valódi angol és francia illatszerek dús választékban.**

Továbbá a **tavaszi idényre** legujabb divatu selyemi és posztó
férfi és gyermek **KALAPOK.**

Ez alkalommal bátor vagyok a n. érd. közönséget figyelmeztetni, hogy még mindig úgy mint azelőtt legnagyobb raktárt
tartok, **női férfi- és gyermek cipőkbe.**

Végül van szerencsém tudatni, **hogy a konyha-szerek be egy du-
san felszerelt külön osztályt rendeztem be.**

A vidéki megrendelések legnagyobb pontossággal eszközöltetnek.

CSAPÓ SÁNDOR nagy bazárja Kolozsvárt.

Csiki Testvérek Kolozsvárt.

Ajánlják a n. érdemű közönségnek az alant jegy-
zett árak mellett:

	1 üveg	1/2 üveg	1/4 üveg
Asztali bor	50	30	15
Bakator	74	42	21
Riesling	80	46	23
Rózsamali	75	38	
Küküllömenti	75	38	
Érmelléki furmint	85	45	
Vöslai	90	48	
Lepetit vin de Palugyai	1	45	
Chateau Palugyai	1.25		
Erdélyi asszu	1	50	
Tokaji asszu	1.40	70	
Muscet lunel	1.60	80	
Malaga	2	1	
Madeira	2.40	1.20	
Cherry	2.80	1.40	

VÖRÖS BOROK:

Ráczurmós	66	38	20
Budai	90	50	45
Egri sashegyi	1.10	60	30
Vöslai	1.38	70	35
Chateau Palugyai	1	90	45
	1.25		

**Valódi francia és magyar
PEZSGÖK.**

**BOROK hordó számra is kaphatók.
DREHER-fele kiviteli MARCZIUSI SÖR**

(Czimmel ellátott 1/2-es üvegek 5 kr. 1/4 üvegek 11 kr-ban visszavételnek.)
Gazdasági takarmány-, erfurti kerti vetemény- és virág-
magvak megérkeztek, melyről egy pár nap mulva árjegyzékünket
szétküldjük. Ugyintén jól ellátott fűszer, csemege, liszt-üzletünk.

Csiki testvérek,
főter gr. Teleky-ház.

Csiki Testvérek Kolozsvárt.

Dr. Handler Mór

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész gyógyít gyöke-
resen fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

TITKOS betegségeket

1) az önfertőzésnek minden következményeit, ugyint:

magömléseket,

az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolást különösen a

TEHETETLENSÉGET

89-100 (elgyengült férfierőt)

2) húgycsőfolyásokat (még oly idültket is)

a nemzörések bujakóros fekélyeit és másodrendű

bujakórt minden alakjában és elcsúfításában,

3) húgycsőszűkítéseket,

4) triss és idült nyakfolyásokat nőknel, az ugynevezett fehér-folyást és az

onnan eredő

magtalanságot

5) bőrkülfutásokat,

6) a húgyhólyag betegségeit és vizelési nehézségeket.

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig

és este 7 órától 8-ig.

Lakik Pesten, belváros, kigyó- és városbázutca sarkán

2-ik szám a ROTTENBILLER-féle házban.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógy-
szerek megküldetnek.

Eladó szőlőveszszők.

Mélt. Zeyk József ur marosgombási és zeykfalvi birtokaiban
több ezer eladó szőlőveszsző van. És pedig, **Sauvignon,**
1000-re 20 frt, **Alexandriai muskotály,** 1000-re 12 frt,
Som, 1000-re 6 frt. Az ár előleges beküldése mellett bérmen-
tesen lesznek csomagolva és vasúthoz szállítva.

DÁVID ANTAL,
Kolozsvárt, főter 24 sz.